

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

מאמר
פדה בשלום – ה'תשל"ד

מאת
כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לי"ט כסלו ה'תשע"ד

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה
מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

©

Published and Copyright 2013 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5774 • 2013

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

בס"ד.

פתח דבר

לקראת חג הגאולה י"ט כסלו הבעל"ט — הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) את המאמר ד"ה פדה בשלום שנאמר בהתוועדות י"ט כסלו ה'תשל"ד (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר י"ד כסלו, ה'תשע"ד
פ"ה* שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית זי"ע
מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן
ברוקלין, נ"י.

(* ראה שיחת י"ג אלול תשמ"ב ס"ד ואילך (התוועדויות תשמ"ב ח"ד ע' 2153).

בס"ד. י"ט כסלו, ה'תשל"ד

(הנחה בלתי מוגה)

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי¹, ואיתא על זה בגמרא במסכת ברכות², אמר הקב"ה, כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור, מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם, וכפי שמפרש רש"י, שפדה בשלום קאי על זה שעוסק בדברי שלום, דהיינו תורה, דכתיב³ דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום, וכן גמילות חסדים נמי שלום הוא כו'⁴, וברבים היו עמדי הו"ע מתפלל עם הצבור (שהתפללו עמי). והנה, כשם שמפסוק זה למדים שמצד האדם הנפדה צ"ל ג' עניני ואופני עבודה, תורה גמ"ח ותפלה (עם הציבור), הרי מובן שעד"ז הוא גם בנוגע לענין הפדי' (פשוטו של כתוב), שיכול להיות בג' אופנים. הא', פדי' בשלום. הב', פדי' ע"י מלחמה, שהרי בכתוב זה נזכר גם הענין דקרב לי. ובמילא ישנו גם ענין הג', ממוצע בין שלום למלחמה, שזוהו"ע חרב של שלום (כלשון רש"י⁵), היינו, שיש חרב (ששייכת לקרב), אבל אין קרב. וג' אופנים הנ"ל בענין הפדי' נעשים עי"ז שאצל האדם העובד ישנם ג' אופני העבודה תורה (פדי' בשלום) גמ"ח (קרב) ותפלה (חרב של שלום).

אמנם כיון שהתחלת העבודה היא באופן דהעוסק בתורה, אזי פועל ענין התורה שגם הגמ"ח והתפלה יהיו באופן כפי שהם מצד ענין התורה (בדוגמת המבואר⁶ בענין בכלל מאתיים מנה⁷). ולכן, הפדי' בפועל דפדה בשלום היא באופן שאין אפילו חרב של שלום (כהמשך הכתוב לאחרי ונתתי שלום בארץ — שזוהו"ע דפדה בשלום — וחרב לא תעבור בארצכם, אפילו חרב של שלום), שזהו אופן הפדי' שמצד העסק בתורה, והיינו, לפי שגם בהגמ"ח ובהתפלה ניכר שהוא חדור עם העסק בתורה (כמבואר בכ"מ פרטי הענינים שבזה).

ובזה יתורץ גם הסדר דהעוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור, דלכאורה⁸, הרי סדר עבודת האדם ביום הוא באופן שתחלה הוא

אחזה ושלום.

(1) תהלים נה, יט.

(5) בחוקותי כו, ו.

(2) ח, רע"א.

(6) ראה אוה"ת וסה"מ שבהערה 48.

(3) משלי ג, יז.

(7) ב"ק עד, א.

(4) ושם: שמתוך שגומל חסד בגופו

(8) ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 438 ואילך.

לחברו הוא מכירו שהוא אוהבו וכו' לידי

ענין התפלה, ולאח"ז ענין התורה (כלשון הגמרא בסיום מסכת ברכות: מבית הכנסת (תפלה) לבית המדרש (תורה)), ולאח"ז הנהג בהם מנהג דרך ארץ⁹, שקשור עם ענין של צדקה נכי נתינת צדקה קודם התפלה אינה כ"כ מצות הצדקה, אלא ענינה הוא כדי שהתפלה תהי' באופן של אחזה פניך, וכדברי הגמרא¹⁰ ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי, אמר, כתיב¹¹ אני בצדק אחזה פניך, הרי שהעיקר הוא אחזה פניך, ולא כ"כ הענין דבצדק. ועד"ז גם בהתורה שלומדים קודם התפלה, שעיקר ענינה הוא בשביל התפלה שתהי' בשלימותה. ואילו עיקר ענין התורה הוא לאחרי התפלה דוקא¹². אך פירוש הענין הוא, דכיון שמארו"ל זה (כל העוסק בתורה כו') קאי על הפסוק פדה בשלום, שבו נזכר גם הענין ד"קרב לי", ובמילא ישנו גם האופן הממוצע דחרב של שלום, ואעפ"כ נפעל הענין דפדה בשלום בשלימותו, עד שאפילו חרב של שלום לא תעבור בארצכם, לכן נאמר תחילה העוסק בתורה, היינו, שהעסק בתורה (שעי"ז נעשית הפדי' בשלום, אפילו ללא חרב של שלום) חודר גם את עבודתו בגמילות חסדים ותפלה עם הצבור.

ב) וביאור ג' הענינים דמלחמה, חרב של שלום ושלום, ושייכותם לתורה עבודה (תפלה) וגמ"ח, יובן ע"פ המבואר בכ"מ¹³, וגם בהמשך דשנת תש"ד¹⁴ (ויהי בשלשים שנה¹⁵), בנוגע לעבודת האדם שצריך לפעול בעולם כפי שהיא מצד התורה, כפי שהיא מצד התפלה, וכפי שהיא מצד המצוות (שכללותם הו"ע גמ"ח וצדקה¹⁶), שהחילוק ביניהם הוא, שהעבודה שע"י התורה נקראת בירור בדרך מנוחה, שזהו שלום אמיתי, והבירור דתפלה נקרא חרב של שלום, והבירור שע"י המצוות הוא בירור שע"י מלחמה, דכיון שמצוות קשורים בעיקר עם גשמיות העולם, ובאופן שצריך לעשות מגשם העולם דבר מצוה, ובמילא צריך להלביש את המצוה בגשם העולם, הרי הגשמיות מנגד לזה, וצריך ללחום עמו כו', ולכן הנה כללות הבירור שע"י המצוות הוא (לא כמו

9) ברכות לה, ב.
 10) ב"ב י, א. וראה סידור עם דא"ח כב,
 11) לקו"ת תבוא מג, ג.
 12) תהלים יז, טו.
 13) ראה גם לקו"ת ברכה צו, ב.
 14) ראה המשך פדה בשלום תרנ"ט
 15) יחזקאל א, א. וראה שיחת יב תמוז
 16) תשי"ז (תו"מ התוועדויות ח"ג ע' 108 ואילך).
 וש"נ.
 17) ראה תו"א וישב כט, ג. לקו"ת פ'
 18) ראה כג, ג. תצא לט, א. מאמרי אדמו"ר
 האמצעי ויקרא ח"א ע' שעה.
 19) ברכות לה, ב.
 20) ב"ב י, א. וראה סידור עם דא"ח כב,
 21) לקו"ת תבוא מג, ג.
 22) תהלים יז, טו.
 23) ראה גם לקו"ת ברכה צו, ב.
 24) ראה המשך פדה בשלום תרנ"ט
 25) יחזקאל א, א. וראה שיחת יב תמוז
 26) תשי"ז (תו"מ התוועדויות ח"ג ע' 108 ואילך).
 וש"נ.
 27) ראה תו"א וישב כט, ג. לקו"ת פ'
 28) ראה כג, ג. תצא לט, א. מאמרי אדמו"ר
 האמצעי ויקרא ח"א ע' שעה.

הבירור שע"י תורה (שלום), ולא כמו הבירור שע"י תפלה (חרב של שלום), אלא (אלא) בירור ע"י מלחמה.

ג) והענין בזה, דהנה, ענין התורה הוא כמ"ש¹⁷ הלא כה דברי כאש, מה אש אינו מקבל טומאה אף דברי תורה אינן מקבלין טומאה¹⁸ (אפילו כשהתורה יורדת למטה ונלמדת ע"י בלתי טהור), והיינו, שאע"פ שהתורה יורדת למטה ופועלת פעולתה, שזהו גם א' הענינים דאש¹⁹, אעפ"כ, אופן הבירור דתורה אינו באופן שהאדם מתלבש בהגשם עצמו, שהרי הוא לומד תורה, והלימוד הוא עם נפשו האלקית ונפשו השכלית, וכאשר לימודם הוא באופן הראוי לתורה, אזי נפשו הבהמית היא בבחי' מקבל בלבד, ולא צריך כלל ללחום עמה, כי מאחר שנפש השכלית היא ממוצעת בין נה"א ונה"ב (כמבואר בדרושי בחוקות²⁰ ובכ"מ²¹), הנה כאשר נפש השכלית מכירה (דערהערט) ענין של שכל, שזהו"ע התורה שהיא חכמתכם ובינתכם²², ועאכו"כ שכל אלקי, ועאכו"כ שכל שהעיקר שבו הו"ע האור, הרי זה פועל גם על נפש הבהמית — אם באופן שגם היא מבינה את ההסבר של נה"א (ע"י נפש השכלית), או באופן שמתבטלת לגמרי, אבל לא שייך בזה ענין של התנגדות שיהי' צורך במלחמה, ועד שאין צורך אפילו בחרב של שלום.

אך יש גם חרב של שלום, שהו"ע התפלה, בחרבי ובקשתי²³, כי, תפלה ענינה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה²⁴, דהיינו כדי להעלות את הענינים שנמצאים בארצה כו', והעיקר בתפלה הוא לפעול ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך, בשני יצריך²⁵, הן נה"א והן נה"ב, שלכן צ"ל עבודת התפלה ע"י נה"א ונה"ב ביחד [ההתחלה היא אמנם מנה"א, וכמ"ש²⁶ משכני, לשון יחיד, אבל לאח"ז נאמר אחריו נרוצה, לשון רבים, נה"א ונה"ב ביחד²⁷], וא"כ, צריך להסביר לנה"ב שהיא צריכה לעמוד בביטול לאלקות כו', ועד שבשביל זה יש צורך להזכיר את

---

17 ירמי' כג, כט.
 18 ברכות כב, א. וראה רמב"ם הל' ק"ש בסופן.
 19 ראה גם לקו"ת ר"פ אחרי.
 20 לקו"ת בחוקותי מז, ג ואילך.
 21 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"א ע' תיז ואילך. סה"מ תרכ"ו ע' צד ואילך.
 תרנ"ז ע' קיח. תש"ב ע' 104 ואילך. ד"ה חביבין ישראל תשכ"ו (סה"מ תשכ"ו ע' רכט ואילך).
 22 ואתחנן ד, ו.
 23 ויחי מח, כב ובפרש"י.
 24 ויצא כת, יב. וראה זהר ח"א רסו, ריש ע"ב. ח"ג שו, ריש ע"ב. תקו"ז תמ"ה (פג, א).
 25 ואתחנן ו, ה. וספרי ופרש"י עה"פ.
 26 שה"ש א, ד.
 27 ראה לקו"ת ויקרא ב, סע"ד. מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאזניא ע' קסט. ובכ"מ.

שרשה ומקורה מחיות הקודש שבמרכבה כו', שזהו"ע ברכות ק"ש²⁸, ועי"ז פועל שגם נה"ב תגיע לאהבת ה' (ולא כמו בתורה, שהעיקר הוא הלימוד של נפש האלקית). אמנם, כיון שבתפלה אינו עוסק עם העולם, אלא רק עם נפשו הבהמית, וכפי שהיא ביחד עם נה"א, בכל לבבך בשני יצריך, לכן אין צורך במלחמה ממש [שהרי זוהי נה"ב שקשורה עם נה"א, ובלשון אחר: נה"ב שבישראל, שהיא במעמד ומצב נעלה יותר מנפשות אומות העולם, כמבואר בספר התניא בתחלתו (ספ"א ורפ"ב) החילוק שבין בני" לאוה"ע], אלא מספיק רק הענין דלעולם ירגיז כו'²⁹, שרוגזה הו"ע החרב, אבל עי"ז בא ענין השלום (חרב של שלום), והרי שלום מורה שיש ב' ענינים שצריך לעשות שלום ביניהם, כי, כשיש רק ענין אחד, אזי לא שייך ענין השלום, ורק כשיש שני קוין, אזי צריך להיות ביניהם קו הממוצע, שזהו"ע עושה שלום במרומיו, כיון שישנו מיכאל שר של שלג וגבריאל שר של אש³⁰, ועד"ז גם בעבודת האדם. ולהעיר, שענין השלום שייך אפילו בנוגע לתורה, כי, אע"פ שהתורה היא תורה אחת שניתנה מא"ל אחד³¹, הרי התורה ירדה למטה, ונתלבשה בכל הענינים כו', עד אפילו בטענות של שקר³², ועל ידה נעשה בירור האמת כו'. אבל בתורה אין זה חרב של שלום, כיון שאין דבר המנגד, ועיקר הלימוד הוא הלימוד דנה"א. משא"כ בעבודת התפלה, שעיקר ענין התפלה הוא שיתפלל עם נפשו הבהמית, בשני יצריך (ורק התחלת הענין נעשה עי" נה"א, כמבואר בכ"מ), ולכן הרי זה באופן דחרב של שלום.

ונוסף לזה יש גם ענין העבודה באופן של מלחמה ממש, כמו ענין האכילה, שעל זה אמרו³³ נהמא אפום חרבא ליכול. ובזה נכלל גם הענין דגמילות חסדים, שזהו כללות ענין המצוות, כי, אכילה כוללת מילוי צרכיו של האדם בכל פרטיו, והרי הצורך האמיתי (אכילה) של איש ישראל הוא השימוש לקונו (אני נבראתי לשמש את קוני³⁴), עי" נפשו האלקית (בעיקר עי" תורה) ועי" נפשו הבהמית (בעיקר עי" תפלה) ועד לעבודה בחלקו בעולם עי" קיום המצוות, וכיון שהמצוות קשורים עם דברים גשמיים, צמר גשמי וקלף גשמי וכו' (כמבואר בתניא ובאגה"ק³⁵),

(28) ראה לקו"ת שם ב, ב. שם, ד.
 (29) ברכות ה, רע"א. וראה תניא פכ"ט קמח. וש"נ.
 (30) במדב"ר פ"ב, ה. שהש"ר פ"ג, יא.
 (31) ראה תניא אגה"ק סי"ב.
 (32) ראה תניא אגה"ק סי"י (קיד, סע"ב). ועוד.
 (33) זח"ג קפח, ב.
 (34) משנה וברייתא סוף מס' קידושין.
 (35) ראה תניא רפל"ז. אגה"ק סי"י (קיד, סע"ב). ועוד.

יש צורך בענין של מלחמה ממש (נהמא אפום חרבא ליכול), שהרי צריך להתלבש בהגשמיות של הצמר והקלף כו' שבו מקיים המצוה, ובהגשמיות של הממון שעושה ממנו ענין של צדקה וגמ"ח, שזהו"ע של דומם, שהוא באופן של ירידה למטה (כמו שרוח הבהמה היא היורדת למטה³⁶), ולא שייך שתהי' בו הפעולה של נפש השכלית, ולכן יש צורך בענין של מלחמה ממש.

ד) וזהו כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור, שהתחלה של ג' הענינים היא בענין התורה, כי, הכח שיש לכל אחד מישראל למלא שליחותו בעולם זה הוא עי"ז שבהיותו וולד במעי אמו מלמדין אותו כל התורה כולה, ומשביעין אותו כו'³⁷ (כפי שמביא רבינו הזקן בתחילת ספר התניא³⁸), משביעין מלשון שבועה, וגם מלשון שובע (כפי שמבאר הצ"צ בארוכה³⁹), ולאחרי שיש אצלו הלימוד דכל התורה כולה תיכף בהוולדו, אזי מתחיל המשך עבודתו בשני האופנים דחרב של שלום, ע"י התפלה, ובאופן של מלחמה, ע"י גמ"ח (כללות המצוות), שהו"ע האכילה באופן דנהמא אפום חרבא ליכול.

ועז"נ פדה בשלום נפשי, שהחידוש בזה הוא, שע"י העסק בתורה, הנה תמורת זה שהי' יכול להיות ענין של קרב (מלחמה), ותמורת זה שהי' יכול להיות חרב של שלום, הרי בכלל מאתיים מנה⁶, כיון שעוסק בתורה באופן שתורתו אומנתו⁴⁰, כמבואר בכ"מ⁴¹ דיוק הלשון העוסק התורה (ולא הלומד תורה או היודע תורה וכיו"ב), שמורה שלימוד התורה הוא באופן שכל מעיינו בו, והאומנות שלו נעשה ענין התורה. ומזה נמשך גם בשאר עניני העבודה, תפלה וקיום המצוות (ענין האכילה), כפי שמצינו אצל רשב"י וחבריו שתורתם אומנתם⁴⁰, שהי' אצלם ענין התפלה מזמן לזמן, וכמו רב יהודה דהוה מצלי מתלתין יומין לתלתין יומין⁴², ועד"ז ברשב"י⁴³, ועאכו"כ קיום המצוות, כדאיתא בירושלמי⁴⁴ ולא מודה רשב"י שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב כו'. אלא שגם ענינים אלו נעשים כפי שהם מצד התורה. וכמו בענין הגשם, שכאשר ירדת הגשם באה ע"י התפלה, אזי יש צורך בענין דעג עוגה כו', וגם

דאמר). סה"מ תרצ"ב ע' קיד ואילך. ע' תצו ואילך.

36 ע"פ קהלת ג, כא.

37 נדה ל, ב.

42 ראה ר"ה לה, א.

38 בתחלתו.

43 ראה רבינו יונה ברכות ח, א (ד"ה אלא ביני עמודי): משנה לשנה.

39 קיצורים והערות לתניא ע' מח ואילך.

40 ראה שבת יא, א.

44 ברכות פ"א סה"ב. שבת פ"א סה"ב.

41 ראה ב"ח או"ח סמ"ז (ד"ה ומ"ש

לאח"ז לא יודעים אם ירידת הגשמים תהי' באופן דטיפין טיפין או באופן של רוב גשמים ורוב טובה⁴⁵, וצריך למדדם כו', כיון שזה בא ע"י עבודת התחתון, משא"כ בירידת הגשמים שע"י לימוד התורה, כפי שהי' אצל רשב"י שאמר תורה על הפסוק⁴⁶ הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, אזי מיד ירדו גשמי ברכה⁴⁷, כמבואר בארוכה⁴⁸ החילוק בין עבודת רשב"י ועבודת חוני המעגל (והרי שני ענינים אלו נעשים חלק מהתורה שענינה הוראה⁴⁹, כי, אע"פ שמדובר אודות ענינים שהיו אצל רשב"י וחוני המעגל וכו', הרי לאחרי שנעשה על ידם הענין דפתח כו', שייכים אופני עבודה אלו בכאו"א מישראל, עכ"פ שמץ מנהו⁵⁰, כמבואר בכ"מ⁵¹).

(ה) **וזהו** גם כללות הענין דפדה בשלום גו' כפי שהוא אצל גדולי נשיאי ישראל, ע"י עבודתם לפנ"ז באופן דהעוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור, וכמ"ש באגה"ק⁵² בנוגע לענין הצדקה והיא שעמדה לנו לפדות חיי נפשנו כו' (ועד"ז בכמה אגרות), ועד"ז בנוגע לעבודתו בענין התורה באופן דהעוסק בתורה, ועד"ז בנוגע לעבודת התפלה, וכידוע כמה תקנות שהיו אצל רבינו הזקן עוד לפני המאסר, הנה עי"ז נפעל אח"כ הענין דפדה בשלום. ולאחרי שראש נשיא ישראל פתח וסלל את הדרך, הרי זה נעשה הוראה לכאו"א עד סוף כל הדורות, להיות עוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור, ועי"ז נעשה פדה בשלום נפשי, שלום בתכלית השלימות, כמ"ש ונתתי שלום בארץ גו' וחרב לא תעבור בארצכם, אפילו חרב של שלום. ועד שנעשה כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם (בכ"ף הדמיון⁵³) עוד בסוף זמן הגלות דעקבתא דמשיחא, וזה נעשה הקדמה קרובה וכלי להענין דפדאני לי ולבני מבין אומות העולם בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בעגלא דידן.

50) ע"ד לשון אדה"ז בתניא פמ"ד (סג, א).
51) ראה סה"מ תרע"ח ע' רפג. תרפ"ח ע'
קב. וראה תו"מ סה"מ חשון ע' רעה. וש"נ.
52) סוף סימן ד.
53) ראה בהשיחות שלפני המאמר. סד"ה
פדה בשלום תשל"ח (תו"מ סה"מ כסלו ע'
קנא). שיחת עשרה בטבת תשר"מ
(התוועדות תשר"מ ח"ב ע' 739). ועוד.

45) ראה תענית כג, א.
46) תהלים קלג, א.
47) זח"ג נט, רע"ב.
48) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך
לאזניא ע' רי. אוה"ת ויקרא ע' רנד. סה"מ
תרכ"ז ע' רצב. ועוד.
49) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ספר
השרשים להרד"ק ערך ירה. וראה זח"ג נג, ב.

הוספה

בי"ה. אדר"ח אייר תשט"ז
ברוקלין

הווי"ח אי"א מוה' ... שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מאז, בו כותב שרוצה להתקשר לתורת החסידות והדרכותי, אלא שיש לו כמה קושיות וכו'.

והנה ידוע מרז"ל (שבת פח' א) תומת ישרים תנחם וכו' ואמור שם בהנוגע לקבלת וקליטת תוה"ק והדרכותי שצ"ל דוקא ע"י הקדמת נעשה לנשמע ולא בסדר הפוך, וכסיום הכתוב שם. וכמו שהוא בהנוגע להתורה בכללותה, כן הוא בהנוגע לכל חלק ממנה, ובפרט אשר כפי שכותב הוא מגזע חסידים, וא"כ האחריות והתחייבותו בזה גדולה פי כמה ביחס לאלו שלא באו מגזע חב"ד זה כיון שהפסק המשנה היא שהאב מוריש לבניו מתכונות נפשו ועניניו, ומי שאינו מנצל ירושה זו להעמקה בתורה ובהידור קיום מצותי ה"ה מבייש המתנה שניתנה לו מהשגחה העליונה וכו', בכל זה כיון שאינני מכירו אישית ורוצה הנני לדון לכף זכות אבוא במענה על השאלות אודותם כותב, אף שכמובן אי אפשר להאריך במכתב ככל הדרוש בענינים כמו אלו.

(א) במ"ש אודות אמצעי. — הנה לא פירש מה שקשה לו בזה, כי כמו שרוצה ללמוד אלי"ף ביי"ת של איזה ענין, זה צריך לשאול לזה שיש לו ידיעה בזה, ה"ה כן הוא בעניני הדרכה וכו', וצ"ע אם זה נקרא אמצעי או מורה דרך, ועכ"ז אמרו רז"ל איזהו חכם הלומד מכל אדם.

(ב) במ"ש שישנם ענינים שלא הוזכרו בתורת החסידות או שהוזכרו מהם מעט. — גם בזה לא פירש כוונתו, כי פשיטא שהלכות המובאים בשו"ע אין תועלת לכפול אותם פרטי ההלכות בעוד מקומות, אלא שצריך להרגיש בתוכנם הפנימי, ההכרח לקיומם בהידור כו' וכו', וכידוע המשל בזה מחולי הגוף, שאפשר לרפאות אבר פלוני ע"י חיזוק הכללי של הגוף או של האברים הראשים, כמו הראש, והלב, שאז בדרך ממילא מתרפא האבר הפרטי; וכן הוא שע"י חיזוק ראש ולב הרוחני של איש בריא, היינו ההבנה באלקות ואהבתו ויראתו שלב, בדרך ממילא מתוסף בקיום המצות הלכות הצריכות בחיי יום יומים.

תומת ישרים תנחם .. וכסיום הכתוב שם: משלי יא, ג. שבת שם, ריש ע"ב.

שהפסק המשנה היא שהאב מוריש כו': עדיות פ"ב מ"ט.

במ"ש אודות אמצעי: היינו, מה שלדבריו לימוד החסידות הוא "אמצעי" בלבד לעבודת ה'.

אמרו רז"ל איזהו חכם הלומד מכל אדם: אבות רפ"ד.

ג) במ"ש שראה אני"ש לומדים בספר פלוני בהנוגע לפסקי הלכות, אף שלדעתו צריכים ללמוד בספרים אחרים בהנוגע לבפ"מ, ומביא לדוגמא שו"ע רבנו הזקן ומשנה ברורה דהחפץ חיים. – הנה כנראה אין לו מושג כלל וכלל ביחס של החפץ חיים לרבנו הזקן, כי אילו הי' יודע עכ"פ במקצת בזה, וכנראה ממכתבו רוצה לקיים פסקי החפץ חיים – לא הי' כותב במכתבו מה שכתב בזה. ומ"ש שיש חולקים על שו"ע של רבנו הזקן, הנה יש חולקים גם על בית הלל, ובכל זה הלכה כב"ה, ובכלל המחלוקת הוא ברובא בעינינו שעי"ז נאמר אלו ואלו דא"ח, ועל כאו"א לילך בדרך רבו וכפסק רז"ל אשר הנוהג באתרא דרב היפך הוראתו, אף ששמואל חבירו חולק עליו, ה"ה כו'. וכן בהנוגע להני"ל אשר כל אלו שהם חסידי חב"ד או מגזע חסידי חב"ד שבמילא מקובל עליהם מאבותיהם פסקי רבנו הזקן, הוא כהאמור באתרא דרב כו' אף שכמובן אין בזה כל פגיעה ח"ו בכבודו של שמואל או ר"י וכו'. דא"ג כנראה שאין ידוע לו שישנם כמה מדינות שאין לומדים משנה ברורה אלא לומדים ספר קיצור שו"ע וספרי הוראה של מדינה ההיא, כמו מדינת אונגארן כו'.

ד) במ"ש מפני מה לעי"ל הנה אלו שלא למדו חלק מסוים מהתורה לא יניחום לשמוע שם חלק תורה זה. – הנה לא דייק בשמועה, כי אין הדברים, אלו שלא למדו, אלא אלו שהתנגדו ללימוד חלק תורה זה, והמקור לשמועה זו הוא בנגלה דתורה אשר מבואר בכ"מ ע"פ מרז"ל, מי שטרח בע"ש יאכל בשבת, וע"כ כל הענינים הם ע"י הטרחה בעת שהיתה הנשמה בגוף בעולם הזה, ולכן אלו שלא למדו איזה חלק מהתורה ע"י אונס וכו' מסיבות שאינו תלוי בהם, ישלימו [לימוד] לעי"ל, אבל אלו שהתנגדו ללימוד זה, ומנעו כמה מישראל מלהתעסק בחלק תורה מסוים, אין נכנסים בסוג דמרז"ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, חלק תלמוד זה, כיון שלא רצה בלימוד האמור, ומפורש הוא ג"כ (ב"ב עה' א) אשר לעת"ל צדיק כאו"א נכוה מחופתו של חבירו. ומ"ש בענין התשובה, הנה תשובה היא רק בעוה"ז ולא לעוה"ב כמבואר בכ"מ. ובמ"ש איך יתכן לומר אשר גאונים וצדיקים התנגדו ללימוד חלק בתורה. – הנה לפלא,

לבפ"מ: = לכפועל ממש.

אלו ואלו דא"ח: עירובין יג, ב. וש"נ.

וכפסק רז"ל אשר הנוהג באתרא דרב כו': ראה שבת יט, ב.

דא"ג: = דרך אגב.

ד) במ"ש מפני מה . . . (ו) ובמ"ש איך אפשר כו': לתוכן סעיפים אלו, ראה שיחת חג הפורים שנה זו – תשט"ז (תו"מ התוועדיות חט"ז – תשט"ז ח"ב – ע' 158 ואילך).

מרז"ל, מי שטרח בע"ש יאכל בשבת: ע"ז ג, סע"א.

דמרז"ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו: פסחים נ, א. וש"נ.

תשובה היא רק בעוה"ז ולא לעוה"ב כמבואר בכ"מ: ראה לקו"ת פינחס עה, ג. ראה לג, ב. ובכ"מ.

שכנראה אינו יודע כלל מכל הגאונים וצדיקים שהתנגדו ללימוד הזהר, ללימוד הרמב"ם כו' וכו'.

ה) בשאלתו איך אפשר שגאון במקצוע אחד בתורה לא השיג האמת לאמיתו בחלק השני של התורה, אף שהשיגו קטני עולם בדור שלאחר זה, הנה קושינו אינה מובנת כלל, והם היפך מכמה מאמרי רז"ל בשי"ס, שאפילו בזמן התנאים ואמוראים הנה הלכה כפב"פ באיסורי וכפב"פ בממונא, ואף שהיו חכמים וגדולים בתורה, והרא"י מזה גופא שהלכה כמותו באיסורי, אבל בכ"ז בממונא הלכה כבר פלוגתי.

ו) ובמ"ש איך אפשר לומר שלעתיד לבוא יקנא צדיק בתלמיד קטן שלמד מקצוע בתורה שהוא לא למדו, הנה כנ"ל (בי"ב עה' א) שצדיק נכוה מחופתו של חבירו, שהוא מתאים לפשוטו שאין מכניסים אותו לתוכן כיון שהתנגד ללימוד תורה זו בעוה"ז, משא"כ תלמיד הקטן שע"י שלמדו בעוה"ז כפי כחו, שכרו אתו לע"ל כפי כחו של הקב"ה וכמרוז"ל שהקב"ה מבקש לפי כחו ונותן שכר נצחי כפי כחו.

ז) ובמ"ש איך אפשר לומר שפב"פ לא זכה ללמוד חלק מסוים בתורה, הוא ע"ד מרוז"ל (פסחים ד' ע"א) כל האומר דונו דיני כו' מדן קאתי וכו' ועוד שישנן נשמות מסוגלות לחלק מסוים בתורה כי הן מרא דאורייתא מרא דעובדין או מרא דהלכתא, או מפני שהדור צריך לכך, או לאידך גיסא עדיין אינו ראוי לזה, וע"ד שישנם נשמות מסוגלות יותר ללימוד התורה וישנן נשמות מסוגלות יותר לקיום המצות, אף שבודאי שניהם מחויבים בתורה ובמצות, והחילוק הוא בריבוי ומיעוט, ומעין זה הוא בחלקי פרד"ס התורה, וכלשון רז"ל מה לך אצל אגדה כלך לנגעים ואהלות, אלא שכיון שכל נשמה צריכה סוכ"ס ללמוד בכל חלקי פרד"ס התורה מתאים לשרש נשמתו, וכמו שהאריך בזה בהקדמה לשער המצות להאריז"ל, יעו"ש, הנה לא תמיד מתקיים זה בגלגול ראשון, וכלשון האריז"ל מתגלגל עד שיטרח בדי בחי של פרד"ס, וכלשון רבנו הזקן באגרת הקדש סי' כו' (קמ"ה א) מחויב בדבר להשלים נשמתו.

ח) מה שבא בטענה, מפני מה אומרים, שרק חב"ד היא דרך נכונה. — הנה פסק הרמב"ם הוא, שכותב (הלכות יסוה"ת ריש פרק ב') הא"ל הנכבד והנורא מצוה לאהבה וליראה אותו (ועיין בהקדמת ספר החינוך שהיא מצוה תמידית, על כאו"א בכל מקום ובכל זמן, ורק שש מצות ישנן כאלה, עי"ש) והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיתבונן האדם כו' ויראה מהם

וכמרוז"ל שהקב"ה מבקש לפי כחו ונותן . . כפי כחו: במדב"ר פכ"א, כב.
וכלשון רז"ל מה לך אצל אגדה כלך לנגעים ואהלות: חגיגה יד, א. וש"נ.

חכמתו שאין לה ערך ולא קץ כו', אשר לשון הרמב"ם מדוייק, וכשכותב שיתבונן, הרי פירוש המלה, לימוד שכלי בהבנה והשגה עד שיבוא לאהבה, וע"ד שאר האהבות שמורגשות בלב ורואים במוחש, ולימוד שכלי בקדושה בבריאת העולמות כו' וכפי שביאר האריז"ל, המקובל על כל ישראל, הן מהחסידיים והן מהעולמות"שע וכמפורסם, הוא דוקא ע"י לימוד אופן השתלשלות העולמות עיני הספירות וכו', ולפלא שכנראה לא התבונן במה שהביא בזה הרח"ו בשער ההקדמות, אשר לימוד זה הוא תכלית בריאת העולם, ובו תלוי הגאולה האמיתית והשלימה, וכמ"ש גם הגר"א הועתק בס' אבן שלמה, שמזה מובן עד כמה תמוה הדבר ומבהיל, שאלו המתימרים לומר שהם תלמידי הגר"א והולכים בעקבותיו כו' וכו' ובטח נודע להם מאמר הגר"א האמור, ובכ"ז מונעים מלימוד פנימיות התורה באופן השגה אשר גם לדברי הגר"א מחויב לעסוק בזה כל אחד מישראל ובה תלוי ביאת משיח צדקנו.

המורם מכל האמור, כלך לך מדרך הקושיות וכו' ויקבע שיעור בלימוד פנימיות התורה בהקדם היותר אפשרי, ובהקדמת נעשה לנשמע (פירושו הבנה) ואז במשך הזמן יבוא ג"כ להבנה והשגה, וע"י [שיתחיל] בלימוד הני"ל יקרב קץ גלותנו וכידוע מאמר משיח מלכא להבעש"ט, לכשיפוצו מעינותיך חוצה, יבוא.

ויהי רצון שיקבל כל הדברים האמורים לעיל באותה הכוונה שנכתבו בנוגע לפעול על איש ישראלי ובפרט מגזע חב"ד לקרבו למקור מחצבתו ולתורה דא"ח ע"י שיתחיל להתעסק בעוד חלק בתורה ובהקדם האפשרי.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

הרח"ו בשער ההקדמות: נדפסה ג"כ בהוספה לקונטרס עץ החיים.
 וכמ"ש גם הגר"א הועתק בס' אבן שלמה: פרק ח. וש"ג. וראה גם אג"ק חט"ו אגרת ה'תרנ"ג;
 חכ"ג אגרת ח'תשכ"ט, ובהנסמן בהערות שם. ובכ"מ.
 וכידוע מאמר משיח מלכא להבעש"ט: אגה"ק של הבעש"ט — נדפסה בכש"ט בתחלתו.
 ובכ"מ.

ב"ה.

בשורה טובה למבקשי ה'

הגיע הספר שרבים חיכו לו

מפתח הענינים

לתורת מנחם – התוועדויות

חמישים כרכים

הכולל: מפתח ענינים, שמות, מקומות, פסוקים, מאמרי חז"ל, ספרים וספרי דא"ח מרבתינו נשיאינו שהובאו ונתבארו בשיחות הקודש שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר זי"ע בשנים ה'שי"ת – ה'תשכ"ז

במחיר מבצע מיוחד לכינום השלוחים

שני כרכים ב-\$10

ניתן להשיג בחנויות הספרים קה"ת

באה"ק: 018-9606 (03) בארה"ב: 778-0226 (718). 240-5238 (347)

או באימייל: sales@lahak.org

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

מנחם מענדל הכהן בן נחמה דינה

בקשר עם יום הולדתו

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

להצלחה רבה ומופלגה

בלימוד התורה בהתמדה ובשקידה

הן בלימוד הנגלה והן בלימוד החסידות

מתוך יראת שמים אמיתית

לנחת רוח כ"ק אדמו"ר